

О.В. Минько, О.М. Шаповал, М.М. Адамчук

Національна академія Національної гвардії України, Харків

ВПЛИВ РІВНЯ ІНФОРМОВАНOSTІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ НА ПРОЦЕС ПЛАНУВАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ДІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті обґрунтована актуальність дослідження особливостей планування в військових органах управління в умовах різного рівня забезпеченості інформацією, яка необхідна для роботи штабів в період планування службово-бойових дій, як початкового етапу підготовки бою (операції, службово-бойового застосування). Також у статті представлені результати аналізу останніх досліджень і публікацій, присвячених розробленню моделей (методик), підходів до процесу прийняття рішення, підкреслюється важливість якнайшвидшого переходу на стандарти оперативного (бойового) планування, які прийняті в країнах-членах НАТО з урахуванням різного ступеня забезпеченості інформацією в умовах процесу реформування Національної гвардії України. Наведений варіант моделі впливу інформованості на процес планування бою (операції, службово-бойового застосування). Показані результати дослідження взаємозв'язку між елементами моделі впливу інформованості на процес планування бою (операції, службово-бойового застосування). Розглянуто поняття інформованості та її значення в процесі планування службово-бойових дій у Національній гвардії України.

Ключові слова: Національна гвардія України, службово-бойові дії, інформованість, процес прийняття військових рішень, процес планування, модель.

Вступ

Бойовою і повсякденною діяльністю частин і підрозділів керує командир. Він несе відповідальність за бойову і мобілізаційну готовність, підготовку підпорядкованих йому частин (підрозділів), правильне їх застосування і успішне виконання ними бойових завдань у встановлені терміни. Він управляє частинами (підрозділами) особисто і через штаб, а також через своїх заступників, начальників родів військ і служб. Командир зобов'язаний виявляти постійну турботу про підготовку штабу, своєчасно ставити йому завдання, вимагати ініціативного і творчого підходу до їх виконання, інформувати начальника штабу про своє рішення і відданих частинам (підрозділам) розпорядженнях. При прийнятті рішення командир може заслуховувати висновки з оцінки обстановки і пропозиції начальника штабу, а при необхідності і інших посадових осіб по питаннях, що його цікавлять.

Основним органом управління підпорядкованими підрозділами є штаб частини (підрозділу) є і призначений для управління їх бойовою, повсякденною діяльністю. Свою роботу штаб здійснює на основі рішень, наказів і вказівок командира (начальника), якому він підпорядкований, а також розпоряджень вищестоящего штабу. Він зобов'язаний системно, наполегливо і постійно їх реалізовувати.

Окремим процесом можна розглядати умови роботи органів управління під час службово-бойового застосування військових частин. Наприклад, органи управління можуть виконувати свої

функції в умовах різного рівня забезпеченості необхідною для їх роботи інформацією.

Постановка проблеми. Сусідня держава штучно створила конфлікт на сході України, та продовжує підтримувати колаборантів поставляючи озброєння, техніку, інструкторів-спеціалістів і найманців. Акт агресії з боку РФ визнаний Україною на законодавчому рівні, а це безпосередньо впливатиме на вектор безпекової політики держави у найближчі роки.

На даний час, розвиток особливого партнерства з НАТО є пріоритетним напрямом безпекової політики України.

Звісно, що розвиток особливого партнерства не можливий без взаємосумісності, тобто стандартизації. Взагалі, стандарти НАТО діляться на три групи: стандарти процесів, наприклад, прийняття рішень; структурні стандарти – правила, за якими будуються органи управління; і технічні стандарти.

Одним з основних напрямків досягнення взаємосумісності є робота щодо проведення реорганізації органів управління силових структур України.

Відповідно до Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України та Стратегічного оборонного бюлетеня України, вказівок Командуючого НГУ, проводиться комплекс заходів щодо реформування Національної гвардії України.

На першому етапі розвитку Національної гвардії України передбачається реформування системи управління, яке вимагає зміни організаційно-штатної структури Головного управління Національної гвардії України, органів управління та війсь-

кових частин оперативного-територіальних об'єднань за стандартами НАТО.

Очікувані результати після проведення реорганізації органів управління НГУ:

- високомобільна сучасна воєнна структура;
- нові можливості для міжнародного військового співробітництва на всіх рівнях: оперативному, тактичному і стратегічному;
- зниження корупції;
- підвищення рівня планування та бойових спроможностей.

Крім того, перехід на стандарти НАТО до 2020 року вимагає прискореного навчання органів управління процесам прийняття військового рішення за стандартизованими процедурами, які прийняті в країнах-партнерах альянсу.

Звісно, що процес прийняття військового рішення та його якість буде безпосередньо залежати від рівня підготовки особового складу органу управління та від інформації, необхідної для якісної роботи органу управління.

На даному етапі розбудови та застосування Національної гвардії України питання забезпечення органів управління та військ необхідними даними, визначення рівня їх інформованості, а, відповідно, і спроможності до успішного виконання поставлених завдань, – є актуальним та має значний ресурс для подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми переходу на стандарти НАТО в процесі прийняття управлінських рішень періодично піднімаються українськими військовослужбовцями та військовими експертами.

Так, в інтернет-виданні Укрінформ [1] наводяться приклади застосування стандартів НАТО в процесі прийняття рішень в бригаді оперативного призначення НГУ. У статті наводяться висновки начальника штабу бригади оперативного призначення НГУ полковника Сергія Тартаковського, про те, що рішення про зміну радянських принципів управління було повністю правильним, так як на сьогоднішній день процес прийняття рішень за стандартами Північноатлантичного альянсу є "єдиним можливим нормальним способом уникнути помилок на полі бою". За його словами натівський процес прийняття рішень істотно відрізняється від того, який залишився з часів Радянського Союзу і зараз існує в Україні, коли рішення приймає одноосібно командир підрозділу, а штаб тільки оформляє його відповідним чином і деталізує.

За стандартами НАТО, штаб розробляє кілька варіантів прийняття рішення, після чого їх ретельно аналізує і проводить так званий розіграш бойових дій, на підставі якого визначає позитивні моменти і недоліки кожного, і тільки тоді дає рекомендації командирі. При цьому полковник Тартаковський

визнав, що сам процес прийняття рішення за стандартами НАТО дещо довше, ніж радянський спосіб, однак підкреслив, що, незважаючи на це, він "допомагає уникнути багатьох помилок, особливо, для недосвідчених командирів".

Проблема недостатнього рівня інформованості органів управління та наслідків неякісних рішень, іноді трагічних, періодично наводиться як негативний приклад у описах ведення бойових дій різними силовими структурами України в окремих районах Донецької та Луганської області (ОРДЛО) в численних публікаціях в друкованих та електронних виданнях.

Глибокий аналіз та дослідження проблеми саме впливу рівня інформованості органів управління на якість процесу прийняття рішень Національної гвардії України у спеціалізованих виданнях раніше не проводився.

У статті Теоретико-методологічний аспект значення інформованості особового складу під час виконання завдань з забезпечення державної безпеки, яка була опублікована у збірнику наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил [2], авторами піднято проблему забезпечення особового складу Національної гвардії України необхідною інформацією всебічної спрямованості, що може впливати на якість виконання поставлених завдань, розглянуто поняття «інформованість особового складу» та її значення під час виконання завдань з забезпечення державної безпеки особовим складом в зоні проведення антитерористичної операції.

У [4] запропоновано модель процесу прийняття рішення на створення угруповань Національної гвардії України для виконання завдань із забезпечення громадської безпеки, яка ґрунтується на використанні сценарного підходу, методів багатокритеріального оцінювання рішень, оптимального розподілу ресурсів.

У публікації [5] наведено основні методи та моделі прийняття рішень в ході виконання завдань.

Статті [6–7] наведуть інформаційно-аналітичну систему процесу прийняття рішення на застосування угруповань Національної гвардії України, яка складається з окремих програмних засобів і дозволяє враховувати велику кількість чинників, що впливають на процес планування сил і засобів у разі їх оперативного застосування.

Авторами праці [8] розглядається концепція планування ситуацій і ситуаційного управління, яка належить до категорії теорії прийняття рішень і дає змогу на етапі підготовки до дій знайти раціональні варіанти рішень.

У [9] визначений перелік інформаційно-розрахункових задач і моделей для перспективних комплексів засобів автоматизації різних ланок управління внутрішніх військ.

Дана стаття є логічним продовженням теми інформованості саме органів управління з урахуванням процесів реформування, що відбуваються на сучасному етапі розвитку Національної гвардії України.

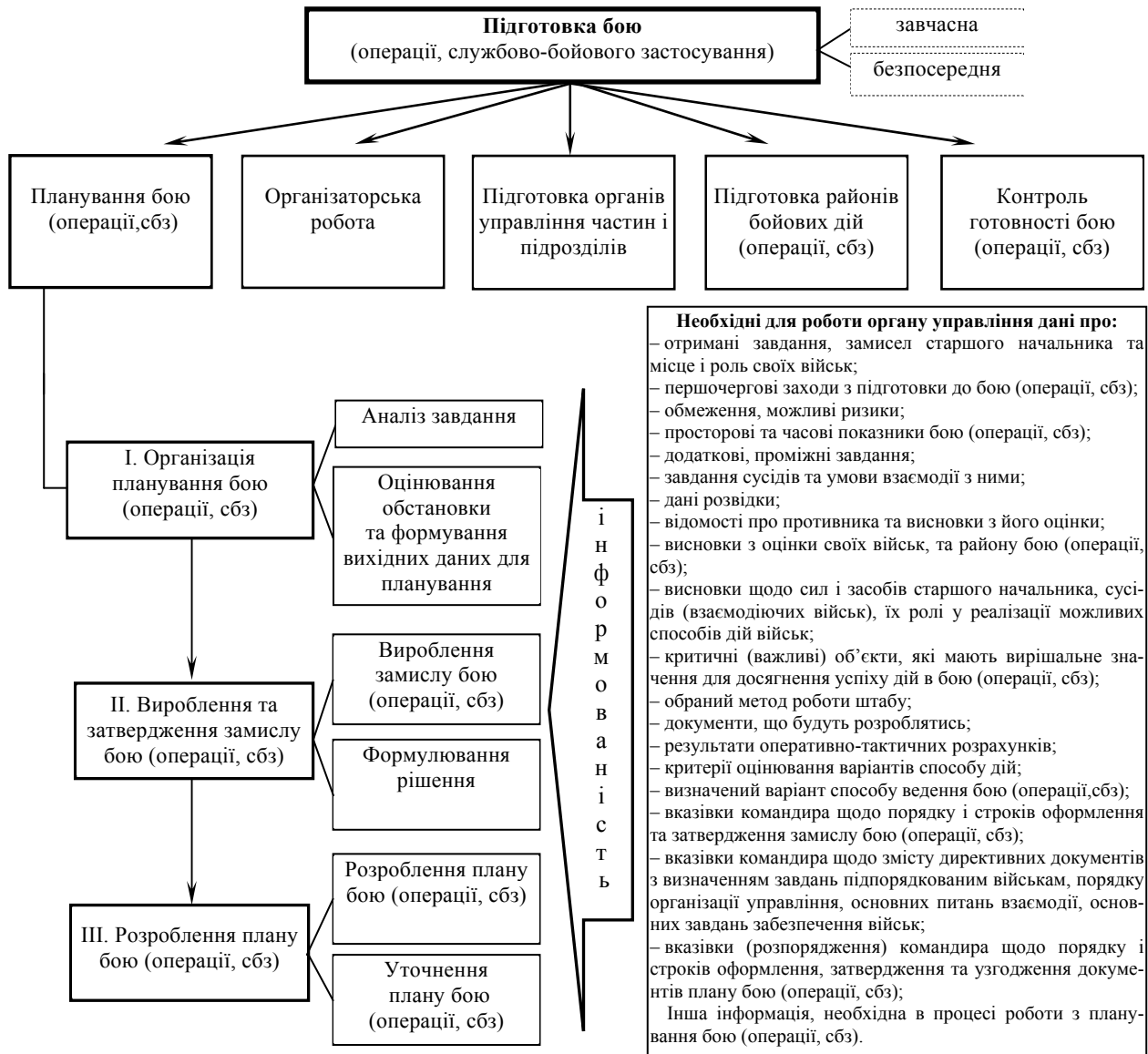
Метою статті є загострення уваги на проблемах інформованості органів управління та її значенні в процесі планування службово-бойових дій у Національній гвардії України.

Виклад основного матеріалу

В історії воєн завжди важливе значення мала наявність достовірної інформації для прийняття вір-

них управлінських рішень командирами всіх ланок військового управління.

У зв'язку з цим, з метою удосконалення системи підготовки Національної гвардії України до виконання службово-бойових завдань виникає необхідність у розгляді інформованості командирів і штабів, як одного з показників готовності військ до службово-бойового застосування. Створення методики визначення рівня інформованості є перспективним напрямком для подальших наукових досліджень [2].

В статті пропонується за основу брати поняття, наведене у [3], а саме: інформованість – забезпечення новинами воєнного і політичного характеру особового складу, а також дані, що використовуються в практичній роботі командирів, штабів, начальників родів військ і служб, органів виховної роботи в процесі управління військами в мирний і воєнний час, а також органами державного управління при вирішенні питань воєнної політики.

Якщо інформацію, необхідну органу управління в процесі практичної роботи вважати базовою потребою, то на передній план виходить рівень забезпеченості необхідними даними, тобто – рівень його інформованості.

Процес планування, як і вся робота командирів і штабів, начальників родів військ і служб, ґрунтується у значній мірі на проведенні якісних оперативно-тактичних розрахунках всебічної спрямованості. Відповідно, без забезпечення необхідними даними для роботи процес планування буде виглядати як рівняння з багатьма невідомими.

Тобто, рівень інформованості органів управління прямо впливатиме на якість проведення підготовчих даних для прийняття управлінських рішень.

Вплив інформованості на процес планування бою (операції, службово-бойового застосування) органом управління відображений на рис. 1.

Звісно, обсяги інформації, яка надходить до органу управління можуть бути або недостатніми, або інформації може бути занадто багато.

Отже, рівень інформованості органу управління може бути або недостатнім, або задовільним, або орган управління може бути перевантажений інформацією.

З подібними проблемами зустрічаються і військові органи управління армій країн-членів НАТО.

Наприклад, для зручності в роботі органу управління армії США у статуті FM 3-0 запропоновано інформацію ділити на чотири категорії:

– базова інформація (наприклад, інформація про оперативну обстановку, яка надходить в процесі отримання завдань від старшого начальника;

– інформація, що надходить в процесі планування (наприклад висновки з оцінки своїх військ,

противника, сусідів, місцевості, результати оперативно-тактичних розрахунків і т.д.);

– інформація, якої не вистачає і яка потребує здобування;

– інформація, що відвертає увагу і сприяє інформаційному перевантаженню.

Для вирішення завдань відбору та ефективного управління інформацією, працівники органу управління, які її розробляють використовують наступні критерії: актуальність, достовірність, своєчасність, корисність, повнота, точність, безпека.

Подібний підхід до управління інформацією визначає її актуальність, а її обробка перетворює дані на такі, які можна використовувати, тобто на дані, які можна скеровувати тим, кому вони потрібні.

В результаті використання подібного підходу до управління інформацією у Національній гвардії України орган управління набуває необхідного рівня інформованості, що дозволяє приймати необхідні рішення на етапі планування службово-бойових дій. Звісно, що управління інформацією потребує відповідних професійних знань, вмінь та навичок особового складу органу управління, а це, в свою чергу, безпосередньо залежить від якості підбору відповідних фахівців до органу управління, їх підготовки до роботи та навчання.

Висновки

В межах наукової статті піднято проблему забезпечення органів управління НГУ необхідною інформацією всебічної спрямованості, що може впливати на якість рішень, що приймаються штабами всіх рівнів військового управління.

Вчасне отримання достовірної інформації органами управління, доведення змін в оперативній обстановці, обмін інформацією зі взаємодіючими органами управління і підрозділами, її якісний аналіз, оцінка обстановки та доведення висновків до підлеглих разом із ефективною розвідкою, створюють умови для відповідного рівня інформованості військ, яка забезпечить якісне прийняття управлінських рішень командирами і штабами що безпосередньо впливатиме на успішність виконання службово-бойових завдань.

Список літератури

1. *Руководитель Нацгвардии рассказал как будут принимать решения на поле боя / Сайт «Укрінформ» // 04.03.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrinform.ru/rubric-society/1977010-rukovoditel-nacgvardii-rasskazal-kak-budut-prinimat-resenia-na-pole-boa.html.*
2. *Минько О.В. Теоретико-методологічний аспект значення інформованості особового складу під час виконання завдань з забезпечення державної безпеки / О.В. Минько, С.В. Белай, Є.Г. Башкатов // Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил. – 2017. – № 1. – С. 166-170.*
3. *Шмаков О.М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань / О.М. Шмаков. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2009. – 518 с.*
4. *Адамчук М.М. Модель процесу прийняття рішення на створення угруповань Національної гвардії України для виконання завдань із забезпечення громадської безпеки / Ю.П. Бабков, В.М. Бацамут, М.М. Адамчук // Честь і закон. – 2015. – № 4. – С. 61-67.*

5. *Моделі та методи прийняття рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.megos.org.ua/menedzment.8.html>.*
6. Горєлишев С.А. Структура та функції перспективної інформаційно-аналітичної системи внутрішніх військ / С.А. Горєлишев, Ю.П. Бабков, А.А. Побережний // *Збірник наукових праць Академії внутрішніх військ МВС України.* – 2012. – № 1 (19). – С. 26-30.
7. Бабков Ю.П. Комплексний підхід до використання елементів інформаційно-аналітичної системи для підтримки прийняття рішень на застосування угруповань Національної гвардії України / Ю.П. Бабков, С.А. Горєлишев, А.А. Побережний // *Збірник наукових праць Національної академії Національної гвардії України.* – 2015. – № 1 (25). – С. 31-39.
8. *Теорія прийняття рішень органами військового управління: моногр.* / В.І. Ткаченко, Є.Б. Смірнов та ін. – Х.: Вид. Ткаченко В.І., Смірнов Є.Б., 2008. – 545 с.
9. Бабков Ю.П. Визначення переліку інформаційно-розрахункових задач і моделей для перспективних комплексів засобів автоматизації різних ланок управління внутрішніх військ / Ю.П. Бабков, В.М. Бацамут, Г.А. Дробаха // *Честь і закон.* – 2012. – № 1. – С. 64-70.
10. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
11. *Інформованість. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovopectia.org.ua/32/53382/31007.html>.*
12. Блозова А.І. Інформованість – як один з факторів фаховості сучасного фахівця інженера / А.І. Блозова // *Національний університет біоресурсів і природокористування України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NPM_2012/Pedagogica/2_116840.doc.htm.*

References

1. Ukrinform.ua (2016), “*Rukovoditel' Natsgvardii rasskazal kak budut prinimat' resheniya na pole boya*” [Head of the National Guard told how they will make decisions on the battlefield], www.ukrinform.ru/rubric-society/1977010-rukovoditel-nacgvardii-rasskazal-kak-budut-prinimat-resenia-na-pole-boa.html (accessed 26 January 2018).
2. Mynko, O.V., Belai, S.V. and Bashkatov, E.G. (2017), “Teoretyko-metodolohichnyy aspekt znachennya informovanosti osobovoho skladu pid chas vykonannya zavdan' z zabezpechennya derzhavnoyi bezpeky” [Theoretical and methodological aspect of the importance of personnel awareness during the execution of tasks for the provision of state security], *Scientific Works of Kharkiv National Air Force University*, No 1(46), pp. 166-170.
3. Shmakov, O.M. (2009), “*Slovnnyk ofitsera vnutrishnikh viys'k z voyenno-naukovykh pytan*” [Dictionary of Internal Troops Officer on Military and Scientific Issues], The Academy of Interior Troops, Kharkiv, 518 p.
4. Adamchuk, M.M. (2015), “Model' protsesu pryynyattya rishennya na stvorennya uhrupovan' Natsional'noyi hvardiyi Ukrainy dlya vykonannya zavdan' iz zabezpechennya hromads'koyi bezpeky” [Model of the decision-making process for the creation of National Guard factions of Ukraine for the fulfillment of public safety tasks], *Chest' i Zakon*, No. 4, pp. 61-67.
5. *Modeli ta metody pryynyattya rishen'* [Models and methods of decision making], <http://www.megos.org.ua/menedzment.8.html>. (accessed 27 December 2017).
6. Gorelyshev, S.A., Babkov, Yu.P. and Poberezhnyy, A.A. (2012), “Struktura ta funktsiyi perspektyvnoyi informatsiyno-analitychnoyi systemy vnutrishnikh viys'k” [Structure and functions of a promising information-analytical system of Internal Troops], *Scientific Works The Academy of Interior Troops*, Kharkiv, No. 1 (19), pp. 26-30.
7. Babkov, Y.P., Gorelyshev, S.A. and Poberezhnyy, A.A. (2015), “Kompleksnyy pidkhid do vykorystannya elementiv informatsiyno-analitychnoyi systemy dlya pidtrymky pryynyattya rishen' na zastosuvannya uhrupovan' Natsional'noyi hvardiyi Ukrainy” [Comprehensive approach to using the elements of the information and analytical system to support decision-making on the use of groups of the National Guard of Ukraine], *Scientific Works The Academy of The National Guard of Ukraine*, Kharkiv, No. 1 (25), pp. 31-39.
8. Tkachenko, V.I. and Smirnov, E.B. (2008), “*Teoriya pryynyattya rishen' orhanamy viys'kovoho upravlinnya: monohrafiya*” [Theory of decision-making by military authorities: a monography], Kharkiv National Air Force University, Kharkiv, 545 p.
9. Babkov, Y.P., Batsamut, V.M. and Drobaha, G.A. (2012), “Vyznachennya pereliku informatsiyno-rozrakhunkovykh zadach i modeley dlya perspektyvnykh kompleksiv zasobiv avtomatyzatsiyi riznykh lanok upravlinnya vnutrishnikh viys'k” [Determination of the list of information-calculation tasks and models for perspective complexes of automation tools for various units of the internal troop control], *Chest' i Zakon*, No. 1, pp. 64-70.
10. Busel, V.T. (2005), “*Velykyy tлумачnyy slovnnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy (z dod. i dopov.)*” [Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language (with additional and additional materials)], “Perun”, Irpin”, 1728 p.
11. “*Informovanist'*” [Awareness] [Slovopectia.org.ua](http://slovopectia.org.ua), www/slovopectia.org.ua/32/53382/31007.html (accessed 25 January 2018).
12. Blozova, A. (2016), “*Informovanist' – yak odyn z faktoriv fakhovosti suchasnoho fakhivtsya inzhenera*” [Awareness - as one of the factors of the specialty of a modern engineer], *National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine*, www.rusnauka.com/27_NPM_2012/Pedagogica/2_116840.doc.htm (accessed 25 January 2018).

Надійшла до редколегії 14.12.2017
Схвалена до друку 16.01.2018

Відомості про авторів:

Минько Олександр Володимирович

старший викладач кафедри
Національної академії Національної гвардії України,
Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8841-1511>
e-mail: minko.olexandr@nangu.edu.ua

Шаповал Олександр Миколайович

старший викладач кафедри
Національної академії Національної гвардії України,
Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-2845-5109>
e-mail: shapoval.oleksandr@nangu.edu.ua

Адамчук Максим Миколайович

кандидат військових наук
доцент кафедри
Національної академії Національної гвардії України,
Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-9979-5509>
e-mail: adamchuk.maxim@nangu.edu.ua

Information about the authors:

Oleksandr Mynko

Senior Instructor of Department
of National Academy of the National Guard of Ukraine,
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8841-1511>
e-mail: minko.olexandr@nangu.edu.ua

Oleksandr Shapoval

Senior Instructor of Department
of National Academy of the National Guard of Ukraine,
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-2845-5109>
e-mail: shapoval.oleksandr@nangu.edu.ua

Maksym Adamchuk

Candidate of Military Sciences
Senior Lecturer of Department
of National Academy of the National Guard of Ukraine,
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-9979-5509>
e-mail: adamchuk.maxim@nangu.edu.ua

**ВЛИЯНИЕ УРОВНЯ ИНФОРМИРОВАННОСТИ ОРГАНОВ УПРАВЛЕНИЯ
НА ПРОЦЕСС ПЛАНИРОВАНИЯ СЛУЖЕБНО-БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ
НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РЕФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ**

А.В. Минько, А.Н. Шаповал, М.Н. Адамчук

В статье обоснована актуальность исследования особенностей планирования в военных органах управления в условиях разного уровня обеспеченности информацией, которая необходима для работы штабов на этапе планирования служебно-боевых действий как начального периода подготовки боя (операции, служебно-боевого применения). Также в статье представлены результаты анализа последних исследований и публикаций, посвященных разработке моделей (методик), подходов к процессу принятия решения, подчеркивается важность скорейшего перехода на стандарты оперативного (боевого) планирования, которые приняты в странах-членах НАТО с учетом разной степени обеспеченности информацией в условиях процесса реформирования Национальной гвардии Украины. Приведен вариант модели влияния информированности на процесс планирования боя (операции, служебно-боевого применения). Показаны результаты исследования взаимосвязи между элементами модели влияния информированности на процесс планирования боя (операции, служебно-боевого применения). Рассмотрены понятия информированности и ее значение в процессе планирования служебно-боевых действий в Национальной гвардии Украины.

Ключевые слова: Национальная гвардия Украины, служебно-боевые действия, информированность, процесс принятия военных решений, процесс планирования, модель.

**THE INFLUENCE OF THE LEVEL OF AWARENESS OF THE MANAGEMENT BODIES
ON THE PROCESS OF PLANNING COMBAT-MILITARY OPERATIONS AT THE PRESENT STAGE
OF REFORMING THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE**

O. Mynko, O. Shapoval, M. Adamchuk

In the article is focused the relevance of the study of the planning peculiarities in the military administration bodies in conditions of different levels of informational support, which is necessary for the work of staffs in the planning stage of service-combat operations as the initial period of combat preparation (operation, service-combat usage). Also, the article presents the results of the analysis of the latest research and publications on the development of models (methods), approaches to the decision-making process, emphasizes the importance of fast adoption to the operational (combat) planning standards that the NATO member countries are using, taking into account the varying degrees of informational support in a conditions of the process of reforming the National Guard of Ukraine. A version of the model of the influence of awareness on the process of planning a battle (operation, service-combat usage) is given. The results of the study of the relationship between the elements of the model of the influence of awareness on the process of planning the battle (operation, service-combat usage) are shown. The notions of awareness and its importance in the planning of service-combat operations in the National Guard of Ukraine are considered.

Keywords: the National Guard of Ukraine, military service-combat actions, awareness, military decisions making process, the planning process, the model.